

СОКОЛИ

Вілтшир, вересень 1535

Його діти падають із неба. Він спостерігає, сидячи на коні, за ним — акри англійської землі; вони падають, золотокрилі, у кожного очі налиті кров'ю. Грейс Кромвель ширяє в повітрі. Безшумно вона наздоганяє жертву, безшумно планує до нього на руку. Однак звуки, які вона видає потім — шурхіт і скрип пір'я, свист і шурхіт кінчиків крил, тихий горловий клекіт,— усе це звуки впізнавання, потаємні, дочірні, майже незадоволені. Груді її забризкані кров'ю, у пазурах — шмаття м'яса.

Пізніше Генріх скаже: «Сьогодні твої дівчатка добре літали». Сокіл Енн Кромвель погойдується на рукавичці у Рейфа Седлера, який їде поруч з королем, ведучи з ним невимушену бесіду. Вони втомились; сонце хилиться до заходу, вони повертаються до Вулфголу, поводи хилитаються на шиях коней. Завтра полетять дружина і сестри. Жінки ці, чії кістки гниють у лондонській землі, знайшли нове тіло. Невагомі, вони ковзають серед вишніх повітряних потоків. Вони нікого не жаліють. Вони нікому не підкоряються. Їхнє життя просте. Дивлячись униз, вони не бачать нічого, крім здобичі та чужого пір'я на шапках мисливців; вони бачать трепетний світ, що пурхає, світ, повний їжі.

Усе літо було таким — вакханалія розчленування, розкидані на всі боки пух і пір'я; лікування забитих місць, розтягнень і потертостей у джентльменів; собак вигнати з псарні, собак загнати в псарню; втомлених коней по-

чистити і розчесати. І, нехай хоча б усього кілька днів, але сонце світило на Генріха. Десь до полудня вітер приніс із заходу хмари, і з неба посипалися великі запашні краплі; але потім знову з'явилось пекуче сонце, і зараз небо таке ясне, що можна підглядати за святими в раю.

Вони спішуються і доручають коней конюхам, а його думки вже в паперах, у депешах, що доставляються з Вайтголу поштовими трактами, які прокладаються слідом за двором, що переїжджає. За вечерею із Сеймурами він вислухає все, що заманеться розповісти його господарям, усе, що спаде на думку королю, скуйовдженому, щасливому і доброзичливому, як зараз. Коли король піде спати, настане його робоча ніч.

День наближається до завершення, але Генріх не поспішає заходити в будинок. Він стоїть, дивиться обабіч, вдихає кінський піт; на лобі — широка цегляно-червона смуга, слід від сонця. Уранці король загубив капелюх, тому й іншим мисливцям довелося за традицією оголити голову. Надівати чужий капелюх король відмовився. Коли на полях і лісах згустяться сутінки, слуги вирушать виглядати коливання чорного плюмажу в темній траві або проблизк мисливської кокарди, золотого святого Губерта з очима-сапфірами.

Осінь уже відчувається в повітрі. Ти розумієш, що таких днів, як цей, залишилося вже небагато. Тож постоїмо, оточені метушливими вулфголлськими грумами, дивлячись на ледь помітний у блакитному серпанку Вілтшир і західні графства; рука короля лежить у нього на плечі, обличчя у нього серйозне, Генріх згадує ландшафт минулого дня: молоді зелені гайки та жваві струмочки, вільшаники біля води, ранковий туман, який розвіявся до дев'ятої, нетривалу зливу, вітерець, що то завмирає, то оживає, нерухомість, полуденну спеку.

— Як же вам удалося не обгоріти, сер? — дивується Рейф Седлер. Такий же рудоволосий, як і король, сам він став малиновим і вкрився плямами, навіть очі здаються обгорілими.

Він, Томас Кромвель, знизує плечима, обіймає Рейфа, і вони заходять у будинок. Він пройшов усю Італію — і поля битв, і напівтемряву банкірських будинків, — не втративши лондонської блідості. Навіть жваве дитинство — дні, проведені в полях і на річці, — не позбавило його дитячої білизни.

— У Кромвеля випещена лелійна шкіра, — проголошує король, — і це єдине, що у нього є спільного з квітами.

Жартуючи з нього, вони прямують до столу.

Король виїхав з Вайтголуу того тижня, коли Томас Мор покинув цей світ. Було це затхлого дощового липня, коли на шляху до Віндзора копита коней королівського пошту потопали у твані. Звідти дали коло по західних графствах. Помічники Кромвеля, завершивши справи в околицях Лондона, наздогнали королівський поїзд у середині серпня. Король і його супутники сплять здоровим, міцним сном у нових будинках цегляного кольору; у старих будинках, укріплення яких або розсипалися від часу, або були зруйновані; у схожих на іграшки казкових замках, стіни яких не призначені для оборони, — гарматне ядро проб'є їх, як папір. Англія вже п'ятдесят років живе без війни. Це заповіт Тюдорів, вони пропонують мирне життя. У кожному будинку намагаються догодити королю, і останніми тижнями ми надивилися досхочу на наляпану похапцем ліпнину, гарячкову роботу каменярів — господарі мастків поспішають додати до своїх емблем троянду Тюдорів. Вони знаходять і знищують будь-які сліди Катерини, колишньої королеви, збивають молотками арагонські гранати, їхні частинки і тісно зціплені кісточки. Замість них, якщо немає часу на нову різьбу, грубо малюється сокіл Анни Бoleyн.

Ганс приєднався до королівського кортежу і намалював портрет королеви Анни, але та залишилася незадоволена — хіба їй тепер догодиш? Намалював Рейфа Седлера з охайною борідкою і твердим ротом, у модній круглій

шапочці з плюмажем, що сидить набакир на коротко обстриженому волоссі.

— Ви мені зробили занадто плаский ніс, майстре Гольбайн,— скаржитья Рейф, а Ганс відповідає: «Як же мені виправити ваш ніс, майстре Седлер?»

— Він зламав ніс ще в дитинстві,— каже він,— управляючись у турнірному мистецтві. Я сам його вихопив із-під кінських копит. Ох і ревів же він тоді! Усе маму кликав! — Він стискає юнакові плече.— Не журись, Рейфе, як на мене, ти вийшов красенем. Згадай, що Ганс зробив зі мною!

Томасу Кромвелю зараз років п'ятдесят. У нього тіло працівника, кремезне, міцне, огрядне. У темному волоссі пробивається сивина, і про його білу шкіру, яку не бере ні вітер, ні сонце, люди жартують, що його батько був ірландець, хоча насправді він був коваль і пивовар у Патні, і ще стригаль. Він усюди встигав, грубіянив і задирався, пив і бешкетував, його не раз судили за те, що він когось побив або надував. Як син такої людини домігся такого високого становища — загадка для всієї Європи. Одні кажуть, він піднявся разом з Болейнами, родичами королеви, інші — що це цілком заслуга його покровителя, покійного кардинала Вулсі, який зробив його своїм наперсником. А хтось стверджує, що він приятелює з чаклунами. Усю юність він поневірявся на чужині, був найманим солдатом, банкіром, торгував вовною. Ніхто не знає достеменно, де він бував і з ким зустрічався, а сам він не поспішає розповідати. Він не шкодує себе на королівській службі, він знає собі ціну і ніколи не упустиць винагороди: посади, привілею, дарів землі, садиби і ферми. Він уміє брати своє, у нього є методи: потрібну йому людину він може зачарувати або підкупити, умовити або залякати, будь-кому він пояснить, у чому його інтерес, а потім розкриє йому очі на таке, чого той про себе і не знає. День у день майстер секретар веде справи з вельможами, які, коли б могли, з радістю пристукнули б його, як муху. Знаючи про це, він незмінно ввічливий, незмінно спокійний, незмінно стурбований справами Англії.